

DEN SMALLE BOG

Digitalt kulturtidsskrift. Redigeret af Jakob Brønnum. 5. årgang. ISSN: 2446-0079

Hvem er det, der skriver?

Forfattere i Den smalle bog

Læs Den smalle bog fast

Kontakt og kolofon

Mødet med digteren Brecht

Brecht i udvalg. Beretninger, Betragtninger og Belæringer. Udvalgt og oversat af Ragnar Mandbjerg. 638 sider. 300 kroner. Det poetisk...

Slå op i Den smalle bog

Find rundt i Den smalle bog

Den smalle bog er et tidsskrift for boganmeldelser og bringer desuden andre litterære læsninger, klummer, skønlitterære og essayistiske originaltekster

Midt på siden står det seneste indlæg. Øverst i højrespalten og øverst i venstrespalten står de foregående indlæg. Længere nede i højrespalten kan man læse tidsskriftet kronologisk og man kan klikke sig ind på tidsskriftets forskellige stofgrupper. Længere ned i venstrespalten er nogle af de mest læste, tidligere indlæg fremhævet. Længere nede er forskellige relevante links. Øverst på siden kan man se, hvem der skriver på Den smalle bog og hvem de skriver om.

Flere indlæg fra Den smalle bog

- Afstanden mellem en engel og et lig
Bjørn Thomsen
Slagger Forlaget
Fuglekojen 2016 107 sider, 149 kr. Af Jakob Brønnum Jeg har været igennem flere faser i min læsning af ...
- Fotobog. Klimaforandringer. Naturvidenskab. Kultur. Taleban. Malawi. Syrien
Daniel Rye: "Mens vi venter", Book Lab 2019, 119 sider, 345 kr. Anders Holst Bodin: "Klimakrisens rodder. Et spadestik dybere i kampen..."
- De voldtagne og de døde
Tore Rørbæk og Mikkel Sommer
"Shingal", Grafic Novel, Forlæns 2019, 108 sider, 199,95 kr. Rikke Villadsen og Bjørn Rasmussen: "3 piger"...
- Mødet med digteren Brecht

søndag den 22. december 2019

Fotobog. Klimaforandringer. Naturvidenskab. Kultur. Taleban. Malawi. Syrien

Daniel Rye: "Mens vi venter", Book Lab 2019, 119 sider, 345 kr.

Anders Holst Bodin: "Klimakrisens rodder. Et spadestik dybere i kampen for klimaet", Multivers 2019, 284 sider, 299,95 kr.

Af Egil Hvid-Olsen

Når vejret går amok i Malawi

"Men vi venter" er en fotobog om det, der efterhånden vækker de flestes bekymring. Klimaforandringerne ændrer vejrforholdene. Vi mærker det her til lands, men det er meget værre andre steder, for eksempel i Malawi, hvor befolkningen de seneste år har oplevet vejret gå amok. Fra 1970 til 1990 rantes landet af syv naturkatastrofer. De efterfølgende tyve år steg tallet til 33, og der bliver stadig kortere mellem katastroferne. Fra sommeren 2016 til marts 2019 opholdt fotograf Daniel Rye sig 120 dage i landsbyen Kakoma, hvor hver dag er en kamp for overlevelse. Ekstremt vejr har gjort landbruget usikkert, men som den lokale præst og landmand, Mr. Mkundiza, siger: "Hvor skulle jeg tage hen, hvis jeg ikke kan bo her? Jeg kan ikke forlade mine børn, min kone ... Nej, jeg vil til enhver tid vælge at dø sammen med dem frem for alt andet." (indstik s. 112).

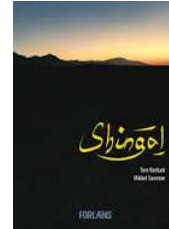
Det er muligt, at Mr. Mkundiza aldrig vil forlade sin landsby, men Daniel Rye finder sandsynligheden for, at andre vil tage af sted, overhængende. Klimaforandringerne er nemlig næppe være de eneste prøvelser, der risikerer at ramme Malawi. Rye er overbevist om, at klimakrise, konflikter og flytningstrømme hænger sammen: "Jeg begyndte at researche på flytningenes bevægelse og gjorde en opdagelse. En artikel, The New York Times havde bragt i 2015, skitserede en forbindelse mellem tørkeperioderne i Syrien fra 2006 til 2009 og konflikten i 2011. Også i Afghanistan blev der skabt en sammenhæng mellem konflikten og klimaforandringerne. I en analyse lød det blandt andet, at Taleban havde kunnet ruste sig til kamp, fordi tørken pressede landmænd til at sende deres sønner i armene på oprørsgruppen. En af grundene var, at landmændene måtte bestikke Taleban for at opnå beskyttelse af deres marker, hvor de dyrkede den ulovlige, men tørkeresistente plante opiumvalmue. Den eneste valuta, de havde, var deres sønner." (s. 5).

Bogens titel – "Mens vi venter" – er således en advarsel om, at der er noget voldsomt på vej, som ikke blot kommer til grundlæggende at påvirke de steder, der bliver hårdest ramt af klimaforandringerne. Daniel Rye dokumenterer den nervepirrende ventetid i sin bog. Ganske korte, men præcise tekster supplerer fotografierne, der viser familien Mkundizas trodsige tiltro til, at Gud nok skal hjælpe dem med at overleve i landsbyen. Stilen minder lidt om Jakob Holdts "Amerikanske billeder". Det er kras dokumentation, men også æstetik. Og mon ikke det er nødvendigt at servere så dystert et budskab på en måde, som læseren kan holde ud? Det er i hvert fald ikke kun Daniel Rye, men også layouteren, der har gjort "Mens vi venter" spiseligt. Bogen er stor og smuk uden at være prangende. Nogle af enkelthederne på omslagsbilledet er mærkbare, fordi de er trykket lidt ud i forhold til resten af billedet. Således kan man med sin finger mærke Mr. Mkundizas søn Samuel, da han står på hænder i et længe ventet regnvejr, der desværre viste sig at blive alt for voldsomt og dermed lige så ødelæggende som den forudgående tørke.

Taget i betragtning at bogen advarer om klimakrisens konsekvenser, er det en relevant oplysning, der gives på en vedlagt etiket, nemlig at bogen er produceret CO₂-neutralt, "og at både papir og trykfarver er biologisk nedbrydelige." "Mens vi venter" er en skræmmende, men nødvendig udgivelse.

De voldtagne og de døde

Få en mail, når Den smalle bog udkommer

DE SMALLE BØGER - Klik og se mere

- ▶ 2020 (2)
- ▼ 2019 (49)
  - ▼ december (5)
    - De voldtagne og de døde Fotobog. Klimaforandringer. Naturvidenskab. Kultur...
    - Rasende, næsten helt ubevidste følelser
    - Forsærlig usynliggørelse Skønheden er en sol, der brænder ud
  - ▶ november (5)
  - ▶ oktober (2)
  - ▶ september (3)
  - ▶ august (4)
  - ▶ juli (4)
  - ▶ juni (5)
  - ▶ maj (4)
  - ▶ april (3)
  - ▶ marts (6)
  - ▶ februar (4)
  - ▶ januar (4)
- ▶ 2018 (43)
- ▶ 2017 (36)
- ▶ 2016 (34)

Den smalle bogs stofgrupper. "Lyrik", "Prosa" og "Essay" er originaltekster

- antologi (1)
- boganmeldelse (63)
- dagbøger (1)
- digtsamling (21)
- En litterær refleksion (5)
- essay (4)
- eventyr (1)
- fabler (1)
- faglitteratur (8)
- klassikerlæsning (12)
- kortroman (2)
- kunstbog (4)
- lyrik (3)
- noveller (3)
- prosa (5)

Brecht i udvalg.
Beretninger,
Betragtninger og
Belæring. Udvalgt
og oversat af Regnar
Mandsbjerg. 638
sider. 300 kroner. Det poetisk...

Naturvidenskab og kultur i fælles klimakamp
Anders Holst Bodin:
"Klimakrisens rødder.

Anders Holst Bodin er ph.d. i fysik, men har også læst på musikonservatoriet, hvilket giver ham et

dobbelt fokus på to områder, han mener skal inddrages, hvis klimakrisen skal imødegås effektivt. De to fokusområder er naturvidenskab og kultur. Med kultur tænkes der bredt. Eksempelvis den vækstkultur, der gør sig gældende i konkurrencestaten, og som på længere sigt skader mere, end den gavner, indgår i Bodins kulturbeskrivelse. Selvom vi danskere bliver rigere og rigere, bliver vi ikke lykkeligere. I hvert fald kæmper mange med forskellige diagnoser, stress, rodløshed og eksistentiel forvirring. Dette er følgerne af en forfejlet kultur, hvis omdrejningspunkt Bodin kalder for autenticitet.

Vi er blevet besat af tanken om at være autentiske, unikke og perfekte, men når det kommer til stykket, er vi alle mennesker på godt og ondt. Derfor kommer mange af os til kort overfor vores og kulturens krav om det exceptionelle og fejlfrie. Men netop fordi det er kulturelle krav, der altså synes almenlydige, er det svært at vende vreden over kravene udad. "Der er kun én vej at vende vreden, hvis man ikke evner at udleve sin indre mavefølelse: indad. Der er kun én at skyde skylden på, hvis du er ulykkelig: dig selv. Det, som engang var 'samfundets skyld', er nu et personligt problem." (s. 153).

Bodins påstand er, at denne autenticitetens kultur skal ændres, hvis der skal opstå forståelse for klimakrisens alvor. Vi skal simpelthen have åbnet øjnene for, at det ikke er os selv, der er tilværelsens centrum. Det er ikke vores luksusbehov, tilværelsen står og falder med at få dækket. Kloden er ved at blive ødelagt, og derfor er det den og alt det fantastiske, livet på en sund klode giver mulighed for, vi skal have fokus på. Vi skal med andre ord have udvidet perspektivet og ændre den kultur, vi lader os forme af.

Naturvidenskab og ånd

At vi netop ikke har øje for, hvor fantastisk tilværelsen er, udgør en af de helt store forhindringer for en fælles indsats mod klimaets ødelæggelse. Vi er selv en del af et kæmpemæssigt og totalt uoverskueligt mirakel. Bodin forklarer fænomenet "emergens" i et forsøg på at beskrive tilværelsens kompleksitet.

"Et skrevet ord består af bogstaver. Hvert bogstav har ingen mening i sig selv, men når de sættes sammen, så opstår ordet. Det er egentlig mystisk! Ordet 'træ' består af tre bogstaver, men det er jo ikke sådan, at 'træ' er en tredjedel 't', en tredjedel 'r' og en tredjedel 'e'. Ordet som helhed er noget helt andet og mere end summen af de enkelte bestanddele. Vi sætter tre meningsløse tegn sammen, og pludselig ser vi en vajende trækrone med grønne blade. Det fænomen hedder emergens." (s. 111).

Herefter uddyber Bodin, hvordan emergens så at sige er hele baggrunden for, at man overhovedet kan beskrive noget naturvidenskabeligt: "Atomere kan sætte sig sammen i molekyler. To brintatomer og et iltatom kan fx danne et vandmolekyle. Pludselig opstår der nye egenskaber – atomerne kan vibrere i forhold til hinanden, og der opstår elektriske ladningsforskelle internt i molekylet. Den slags fænomener fandtes ikke i forvejen i de enkelte atomer, men kun i den nye helhed 'molekylet'. Vi har altså lige set et eksempel på emergens." (s. 112). Men tilværelsen er endnu mere kompliceret.

Naturvidenskaben kan analysere, måle og veje. Anderledes er det med ånd. Ånd kan eksempelvis opleves i musik, litteratur, i mødet med andre mennesker, og – selvom Bodin ikke er meget for at komme ind på det – i tro. Ånden beskrives ved hjælp af fænomenologien: "Mens videnskaben søger at systematisere vores sansindtryk med logiske principper, så tager fænomenologien udgangspunkt i vores direkte erfaring af virkeligheden." (s. 117). Naturvidenskab og fænomenologi udgør således to forskellige måder at beskrive virkeligheden på. Det er to forskellige sprog, der taler vidt forskelligt og fra forskellige synsvinkler om det samme – nemlig livet i dets rigdom – men det betyder ikke, at de modsiger hinanden. Bodin insisterer på, at vi har behov for begge sprog og synsvinkler, for vi har brug for fuldt ud at erkende, hvad det er, vi er ved at miste, og hvad vi kan gøre for at undgå, at det sker.

Klodens triste tilstand

Vi har allerede mistet en masse: "Verdensnaturfonden anslår, at 60 % af verdens pattedyr, fugle, fisk, krybdyr og padder er forsvundet mellem 1970 og 2014. Det er over halvdelen af verdens hvirveldyr, der er forsvundet på under 50 år! Nogle typer af dyr er endda særlig slemt ramt, som fx dem, der lever i ferskvand, hvor hele 83 % af dyrebestandene er forsvundet i samme periode. Heldigvis dækker dette tal ikke over antallet af dyrearter, men det faktiske antal af dyr i verdens økosystemer." (s. 18).

- prosadigt (2)
- roman (13)

Sidevisninger i alt

103,871

Der gives flere eksempler på klodens kritiske tilstand, og sidder man som læser og tænker, at Danmark i det mindste yder sit i kampen mod øget ødelæggelse, bliver man skuffet: "Det er en udbredt misforståelse, at Danmark er et bæredygtigt foregangsland. For vores enorme økonomiske velstand, og deraf følgende forbrug, medvirker til drivhusgasudledninger i international særklasse, når befolkningens størrelse tages i betragtning." (s. 30). Det kan altså godt være, at Danmark leverer en del klimavenlige løsninger, men vores forbrug er så enormt, at vi stadig udleder alt for meget CO₂.

Netop forbruget og dermed væksten er den store skurk – og så alligevel ikke. Vækst i sig selv er der ikke noget galt med. Tværtimod sikrer den bedre levevilkår for endnu flere. Men væksten må og skal være bæredygtig. Ellers vil de forbedrede levevilkår ikke være meget værd, når konsekvenserne af klimakrisen slår igennem. At gøre væksten bæredygtig anser Bodin for at være muligt, men det kræver en besindelse på hele vores kulturelle tankegang: "Der er akut brug for at vende skuden og sætte kursen mod kulturel vækst som samfundets førsteprioritet. Dels fordi kulturel vækst er en kongevej til menneskelig blomstring – især i postmaterielle samfund som vores, hvor de materielle grundbehov er dækket. Dels fordi kulturel vækst i sin grundessens er langt mere bæredygtig end materiel vækst." (s. 185).

Beskeden optimisme

Bodin er hverken jubeloptimist eller pessimist på klodens vegne, men placerer sig et sted imellem, som her hvor han lægger afstand til dem, der giver civilisationen hele skylden for kloden kritiske tilstand. Det er tværtimod fortsat civilisation og den dertil hørende kultur, der skal være med til at redde klimaet: "Civilisationspessimismen er en forfejlet ideologi. Civilisatoriske fremskridt er ikke blot en mulighed. De forekommer hele tiden, selvom de ofte er skjulte. Det bør skabe håb for alle mennesker, der drømmer om at skabe en bedre verden. Det er forkert, at det 'alligevel ikke nytter noget' at kæmpe for forandringer. For det er netop disse kampe, der hele tiden driver verden fremad. Det er ikke naivt at tro på fremskridt. Tværtimod er det uoplyst at lade være." (s. 260). I løbet af godt 200 år har fremskridtet og væksten medført, at man på verdensplan er gået fra, at næsten 100 % af befolkningen levede i ekstrem fattigdom, til at det i dag drejer sig om mindre end 10 %. Mængden af lande, der har en demokratisk styreform er i vækst. Det samme gælder den gennemsnitlige levealder og fald i børnedødeligheden. Derfor er det ikke opgivelse og en søgen tilbage til "de gode gamle dage", der er brug for, men derimod en kulturel og naturvidenskabelig besindelse på, hvorfor vi skal dæmme op for klimakrisens følger, og hvordan det gøres bedst. Bodin har en tiltro til, at dette kan lade sig gøre, men det kræver, at vi italesætter udfordringen, sådan som han selv har gjort det i "Klimakrisens rødder". Netop som udgangspunkt for en debat, der kan forme en folkelig besindelse på de aktuelle udfordringer, er Anders Holst Bodins bog fortræffelig. Med sin sammenblanding af naturvidenskab, filosofi, samfundsanalyse, samtidskritik og et bud på, hvilken vej vi i fællesskab bør bevæge os, kan "Klimakrisens rødder" favne en bred læserskare, hvorved den offentlige debat om klimaet kan kvalificeres. Med andre ord er bogen varmt anbefalet herfra.

Indsendt af [Jakob Brønnum](#)

Ingen kommentarer:

Send en kommentar

Kommenter som: Google-konto ▼

[Nyere indlæg](#)

[Start](#)

[Ældre indlæg](#)

Abonner på: [Kommentarer til indlægget \(Atom\)](#)